

рекомендації має бути подано окремо для матері, що залишається з дитиною, та для батька, що проживає відокремлено від сім'ї.

Список використаних джерел

1. Маслоу А. Мотивация и личность / Пер. А.М. Татлыбаевой. – СПб.: Евразия, 1999. – 478 с.
2. Повалій Л.В. Виховання підлітків у неповній сім'ї: навч.-метод. посібник / Л.В. Повалій; АПН України, Ін-т пробл. виховання. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 104 с.
3. Снігур Л.А. Проблема самоактуалізації особистості в умовах соціально-економічних змін / Л. А. Снігур // Наука і освіта. – 2008. – № 8/9. – С. 107-111
4. Соловых О.В. О теоретических аспектах самоактуализации личности // Вестник ОГУ. – 2011. – № 6 (125). – С. 25-31

Отримано 20.05.2015 р.

УДК 378.4.091.3:[811.111'271.12'42:001]

Патієвич О.В. ^{Д°}

Львівський національний університет імені Івана Франка, асистент кафедри іноземних мов для природничих факультетів

МЕТОДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАПИСАННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ СТУДЕНТАМИ МАГІСТРАТУРИ

Стаття присвячена вивченню основних труднощів, які постають перед студентами магістратури природничого фаху у формуванні компетентності в стилістично нормативному науковому писемному мовленні. Розкривається сутність ключових понять дослідження, аналізується ряд найчастотніших потенційних лінгводидактичних, предметних, логіко-формальних, лексико-фразеологічних та граматичних труднощів відповідно до освітніх стандартів сьогодення. Визначено і обґрунтовано структуру згаданих категорій, розглянуто основні складові існуючих труднощів та запропоновано чинники для їх подолання.

Ключові слова: стилістично нормативне наукове писемне мовлення, міжстилеве взаємозмішання, потенційні труднощі,

лінгводидактичні труднощі, предметні труднощі, логіко-формальні труднощі, лексико-фразеологічні труднощі, граматичні труднощі

Стаття посвящена изучению основных аспектов проблем, стоящих перед студентами магистратуры естественных специальностей в формировании компетентности в стилистически нормативной научной письменной речи. Раскрывается сущность ключевых понятий исследования, анализируется ряд наиболее распространенных потенциальных лингводидактических, предметных, логико-формальных, лексико-фразеологических и грамматических трудностей в соответствии с современными стандартами образования. Определены и обоснованы структуру упомянутых категорий, а также рассмотрены основные составляющие существующих трудностей и факторы для их устранения.

Ключевые слова: *стилистически нормативная научная письменная речь, междустилевое смешивания, потенциальные трудности, лингводидактические трудности, предметные трудности, логико-формальные трудности, лексико-фразеологические трудности, грамматические трудности*

The article reveals the aspects of difficulties Master's students majoring in Sciences face while dealing with stylistic normative academic writing in English. The peculiarities of the most common potential difficulties have been analyzed on the basis of the linguo-didactic, substantive, logical and formal, lexical and phraseological as well as grammatical difficulties in according to the requires of modern educational standards. The essence and structure of the key concepts and components of the considering problems have been revealed. The factors to eliminate difficulties have been suggested.

Keywords: *stylistic normative academic written communication, style blending, potential difficulties, linguo-didactic difficulties, substantive difficulties, logical and formal difficulties, lexical and phraseological difficulties, grammatical difficulties*

Актуальність проблеми. Одним з пріоритетних завдань у контексті навчання іноземних мов, що постають перед студентами сьогодні, є оволодіння компетентністю у письмі. Потреба у фахівцях природничих спеціальностей з високим рівнем іншомовної мовленнєвої компетентності в стилістично нормативному науковому писемному мовленні, здатних інтегруватися в науковий світовий простір, обмінюватися результатами наукової діяльності, а також недослідженість проблеми навчання студентів природничих спеціальностей стилістично нормативного наукового писемного мовлення зумовлюють **актуальність** даного дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є визначення потенційних труднощів, які постають перед студентами у процесі написання текстів академічного стилю, та чинників, які сприяють подоланню цих труднощів, без чого неможливою є майбутня розробка методичних прийомів

цього процесу, що складають ядро технологічної моделі формування мовленнєвої компетентності в стилістично нормативному академічному письмі студентів магістратури природничого фаху.

Об'єднання мовного матеріалу в групи за типом труднощів в методичних цілях дає можливість раціональної організації навчання цього матеріалу шляхом створення ефективної системи роботи, яка ґрунтується на розробленій типології. Наявність такого роду груп дозволяє організувати процес таким чином, щоб подолання різного роду труднощів здійснювалося максимум економно, тобто оволодіння більш легким матеріалом займало б менше навчального часу, ніж оволодіння більш важким [8].

Аналіз досліджень і публікацій. Професійно орієнтоване писемне мовлення опинилося сьогодні у центрі уваги багатьох дослідників. У методиці навчання іноземних мов набуто чималого досвіду в прогнозуванні труднощів писемного мовлення.

О.В.Свалова класифікує труднощі на три групи [5, с. 120-123]:

1) соціально-педагогічні труднощі: а) рівень адаптації, б) рівень мотивації, в) рівень комфортності у спілкуванні з однолітками, г) рівень комфортності у спілкуванні з викладачем (високий, середній, низький);

2) психолого-фізіологічні труднощі: а) показники здоров'я; б) показники психологічного розвитку: мислення, пам'яті, уваги, типу сприйняття, темпераменту, мовлення;

3) лінгводидактичні труднощі: а) у сфері комунікативних умінь в основних видах мовленнєвої діяльності; б) на рівні використання мовних засобів: графічні, орфографічні, пунктуаційні, фонетичні, лексичні, граматичні; в) труднощі на рівні виконання загальнонавчальних і універсальних навчальних дій: труднощі у дотриманні вимог до виконання завдань (з певними вимогами до оформлення роботи; з обмеженням часу; з обмеженням обсягу); труднощі у виборі стратегій і прийомів навчання.

Л.В.Каплич описала недоліки, які допускають студенти внаслідок своїх письмових роботах, які спричинені низкою труднощів продукування цілісних текстів: студенти погано розкривають тему; не вміють виділяти головне у висловлюванні, формулювати основну думку; не володіють різноманітними способами викладу й розвитку думки; не вміють аргументувати свої думки; погано володіють засобами забезпечення внутрішньотекстової зв'язності; не приділяють уваги структурному та логічному оформленню тексту, не володіють уміннями й навичками саморедагування [3].

Проте, як показав аналіз наукових праць, попри суттєві здобутки в методиці навчання наукового писемного мовлення студентів внаслідок, досі не стала предметом спеціального наукового дослідження така важлива проблема як формування стилістичної нормативності наукового писемного мовлення (хоча багато науковців неодноразово торкалися лише окремих аспектів цієї проблеми). Крім того, давно назріла потреба інтегрувати навчання означеного виду мовленнєвої діяльності з науково-дослідницькою роботою студентів, з написанням магістерських робіт та з перспективою

виходу в реальний міжнародний англomовний науковий простір у форматі публікації наукової статті з анотацією або (та) наукових тез.

Виклад основного матеріалу дослідження. Студенти магістратури природничих спеціальностей, як показують педагогічні спостереження, не відчують соціально-педагогічних та психолого-фізіологічних труднощів: вони мають високий рівень адаптації до умов навчання, рівень мотивації, рівень комфортності у спілкуванні з однолітками та викладачами, мають високу мотивацію до навчальної та науково-дослідницької діяльності, здатні створювати абстрактні поняття та оперувати ними, оперувати думками, висновками, поняттями, закріпленими у словах, аналізувати та узагальнювати інформацію, будувати гіпотези й теорії, здатні мислити логічно, не допускаючи протиріч у своїх міркуваннях, системно та креативно.

Отже, оскільки, соціально-педагогічні та психолого-фізіологічні труднощі не є актуальними для студентів магістратури.

Розглянемо детально лінгводидактичні труднощі. Зважаючи на те, що навчання писемного наукового мовлення студентів-магістрантів спрямоване на формування умінь писати англійською мовою тексти конкретних жанрів – наукову статтю, анотацію, та наукові тези, у прогнозуванні труднощів будемо опиратися на аспекти складності тексту, визначені М.Г.Бондарєвим: предметний, логічний, мовний.

Предметні труднощі залежать від рівня фактуальних знань, предметної компетентності особистості, яка формується у процесі опанування фахових дисциплін [1, с. 12-18]. Предметну компетентність, услід за Г.М.Удовіченко, розуміємо як інтегровану характеристику, яка містить комплекс інтеріоризованих знань за обраним фахом, розуміння та поліфункціональне вміння використовувати набуті предметні знання у своїй діяльності [7].

У написанні наукової фахової статті предметні труднощі є актуальними, незважаючи на те, якою б високою була фахова підготовка магістранта. Адже підготовка наукової статті потребує аналізу проблеми дослідження, вироблення дефініцій основних понять, використання цитатного матеріалу, посилань, знання окремих нюансів у досліджуваній проблематиці, висвітлення вкрай вузьких питань, – всього цього, звісно, студент не може знати. Тому для подолання предметних труднощів студент повинен прочитати, проаналізувати, реферувати та законспектувати потрібну інформацію, яка складатиме теоретичну базу для його наукового пошуку. Зняття предметних труднощів написання наукової статті сприятимуть такі чинники:

- 1) обмеження студента лише однією науковою темою/проблемою;
- 2) фахові знання: не лише максимально вичерпні знання з вузько досліджуваної проблеми, але й широкі знання з того наукового напрямку, в межах якого студент проводить дослідження;

3) уміння давати оцінку інформації, яку студент одержує у процесі читання наукових джерел, на предмет її актуальності, достовірності, науковості, актуальності та новизни;

4) знання імен видатних науковців, які стали прецедентними, наукових прецедентних текстів, які є «науковою класикою», «науковими першоджерелами», що створюють ефект глибини наукового дослідження;

5) знання наукових шкіл, напрямів наукових досліджень, дискусійних та невизнаних теорій, найбільш перспективних напрямів дослідження;

6) збір детальної інформації, яка глибоко, повно й вичерпно розкриває суть досліджуваної проблеми;

7) уміння правильно застосовувати сучасні методи дослідження для одержання вірогідних результатів наукового пошуку та правильно організувати експериментальну роботу, визначати її актуальність для наукової спільноти.

Логічний аспект складності обумовлений логікою побудови текстів і визначається формально-логічною компетентністю студентів. Ознайомлення студентів з організацією тексту, механізмами його побудови й логікосмисловою структурою сприяє, на думку М. Г. Бондарєва, суттєвій інтенсифікації процесу сприйняття й переробки інформації [1, с. 12].

Логіко-формальні труднощі є актуальними в навчанні писати наукові праці студентів магістрантів, оскільки наукова стаття та наукові тези є принципово новими жанрами для писемного мовлення не лише іноземною мовою, але й українською. Некомпетентність у написанні наукових праць виявляють і аспіранти першого року навчання. Підготовка наукової статті потребує дотримання лінгвостилістичного та структурно жанрового регламенту, в іншому випадку наукова праця перетворюється на белетристику.

Зняттю логіко-формальних труднощів написання наукової статті сприятимуть такі чинники:

1) володіння знаннями про структурно-композиційні особливості наукової статті, наукових тез, анотації, які описані в попередніх параграфах; уміння вербально відобразити в тексті структурно-композиційні елементи;

2) володіння знаннями про основні характеристики наукового тексту та особливості їх матеріалізації: логічність викладу; інформативність тексту; аргументованість; наявність формату наукової дискусії; достатність інформації; нейтральна емоційність тексту; безпідтекстність; абстрагованість та об'єктивність викладу інформації;

3) знання особливостей і засобів ланцюгового та паралельного типів зв'язку між реченнями та частинами тексту та вміння використовувати їх у продуктивному мовленні адекватно носіям мови; для хронологічної єдності тексту використання дієслів одного часу; знання сполучників, часток, вставних слів, які виконують роль засобів зв'язку всередині речень; знання речень-скрепів; слів, які служать для вираження пояснення, конкретизації, аргументації тощо;

4) уміння уникати змістові розриви, доксальність, змістові лакуни, відхилення від генеральної лінії сюжету наукової статті (тез), різні інформаційні блоки, які не стосуються мети та завдань дослідження;

5) знання структурно-композиційних особливостей ненаукових творів та уміння уникати структурно-композиційні елементи ненаукових жанрів;

Мовний аспект труднощів передбачає наявність у тексті складних граматичних структур і незнайомих лексичних одиниць [1, с. 12]. Багато з цих труднощів з'являються внаслідок впливу особливостей рідної мови.

При зіставленні рідної та виучуваної мов ми маємо справу з трьома групами мовних явищ: а) які збігаються в обох мовах (ізоморфні); б) частково збігаються у двох мовах (частково ізоморфні) і в) явища, які не мають відповідників у двох мовах (мають лише описові аналоги) (аломорфні). Найбільших труднощів викликають частково ізоморфні явища, які потрапляють під вплив міжмовної та внутрішньомовної інтерференції, а також аломорфні (займають другу позицію в ієрархії складності засвоєння), оскільки вони не «накладаються» на мовний і мовленнєвий досвід студента [2, с. 88; 4; 6, с. 383].

Однак, у навчанні написання наукових текстів труднощі виникають не лише під впливом міжмовної інтерференції, але й унаслідок міжстильового взаємозмішання. Під поняттям міжстильового взаємозмішання у навчанні наукового писемного мовлення - вплив лексичних і граматичних засобів інших не наукових стилів, зокрема використання елементів розмовного, публіцистичного, офіційно-ділового, художнього стилів мовлення.

На основі критерію зіставності з рідною мовою зробимо спробу виділити лексико-фразеологічні та граматичні труднощі навчання наукового писемного мовлення.

Лексико-фразеологічні труднощі наукового писемного мовлення спричинені а) неволодінням студентами термінологічною та загальнонауковою лексикою, фразеологічними одиницями та мовними кліше, що використовуються в науковому дискурсі; б) відмінностями в семантиці термінологічної та загальнонаукової лексики, у структурі фразеологічних одиниць та мовних кліше в англійській та українській мовах; в) використанням загальнорозмовної, популярної, художньої лексики та фразеології в науковому мовленні. Тож конкретизуємо лексико-фразеологічні труднощі наукового писемного мовлення:

1) наукові терміни, які не мають еквівалентів у рідній мові у плані структурному (не збігаються за кількістю компонентів, напр. однослівний термін англ. мови / багатослівний в укр. мові і навпаки - *involution* — *піднесення до степеня, line segment* - *відрізок*) та в плані семантичному (зміст терміна не збігається в рідній та іноземній мовах: *modeling* - *модельювання, але simulation* - *модельювання процесу за допомогою ЕОМ, fix-* *полагодити, відремонтувати, закріплювати*). Труднощі цього характеру пов'язані, перш за все, з необхідністю володіння термінологією своєї професії, і розумінням значень термінів та їхнього перекладу;

2) окремо варто виділити складнощі у засвоєнні та використанні складених іменникових термінів, елементи яких набувають окремої специфіки вживання в англійській та українській мовах (наприклад, *hypertext transfer protocol, graphical user interface, purchasing power*; терміни *act* і *event* українською мовою перекладаються як «акт»; у синтагматичному поєднанні з іншими словами в англійській мові в одних випадках вживається *act*, а в інших *event*, в українській мові – завжди «акт»: *interaction act* - акт взаємодії, *two-quantum process* - двоквантовий акт, *ionizing event* - акт іонізації; термін *acoustics* в укр. мові має значення «акустика»: *atmospheric acoustics* - атмосферна акустика, *magnetic quantum acoustics* - магнітна квантова акустика, але *ultrasonics* - акустика ультразвуку, *ultrasonics, supersonics* - акустика ультразвукових частот) та вживання контекстуальної заміни, особливо таких її видів, як перехід в іншу частину мови (*repeat-repetition*), вживання родо-видових заміників (*software-program*), синонімічна заміна (*display-monitor*) і т.д. [10, с. 383 – 399; 12, с. 189 – 215]

3) слова-поняття, які відображають логіко-номінативну складову мовної картини світу, особливості метафоризації в терміносистемі іноземної мови, яка не збігається з логікою семантичного перенесення в рідній мові: *lug* – вухо, наконечник, ручка (сковороди); *evolution* – добування кореня (в математиці), процес зміни, розвиток, еволюція;

4) Розуміння модальних значень написаного – ступеня, до якого автор тексту впевнений в об'єктивності або відповідальний за інформацію, надану в тексті. Наприклад, різний ступінь об'єктивності містять такі два речення: *The results would seem to indicate the error in the system.* - *The results indicate the error in the system.* Тонка лінгвістична різниця у двох реченнях, яку не завжди можуть відмітити студенти, має, тим не менш, суттєве значення в професійному спілкуванні, де важлива точність змісту [10, с. 383 – 399; 12, с. 189 – 215].

5) лексичні одиниці, які не відповідають узусу наукового викладу:

- *diffusion coefficients were discovered* (замість *determined*) - були визначені коефіцієнти дифузії; - *supervaluable* (замість *important*) *data have been obtained* - отримані важливі дані; - *The article deals with* (замість *investigates*) *some aspects of plasma polymerization* – у статті досліджено деякі аспекти полімеризації плазми;

6) логічні конектори (засоби логічної взаємодії різних частин тексту чи речень): *firstly, in the beginning, finally, in the end, further, then, next, in addition, however, yet, on the other hand, hence, thus, therefore, accordingly, consequently, as a result, briefly, in fact, apparently, (un)fortunately, in other words, despite, even, since, though* та дискурсивні маркери (трактуються як мовні одиниці, функція яких полягає у відбитті когерентного зв'язку між певним висловом у дискурсі й попереднім(и) висловлюванням(и), тобто в організації змісту тексту та висловлювання).

Д. Шиффрін класифікує одинадцять дискурсивних маркерів, представлених сурядними і підрядними сполучниками (*and, but, or because*), темпоральними і союзними прислівниками (*now, then, so*), частками (*oh,*

well), вступними пропозиціями (*you know, I mean*). Це і маркери зміни повідомлення: *by the way* (між іншим, до речі); контрастивні маркери – *but* (але), *however* (проте), *although* (хоча); деталізуючі маркери – *in other words* (іншими словами), *more than that* (крім того), *particularly* (зокрема), *also* (також), *and* (і), *or* (або); маркери висновку *that is why* (тому), *so* (отже), *accordingly* (відповідно) [11, с.318].

7) скорочення та абревіатури: AGW (atmospheric gravity wave) – АГВ (атмосферна гравітаційна хвиля), PDA (personal digital assistant) - КПК (кишеньковий персональний комп'ютер), UFO (unidentified flying object) – НЛО (непізнаний літаючий об'єкт), RL (research laboratory) - НДЛ (науково-дослідна лабораторія), JTP (Journal of Technical Physics) - ЖТФ (Журнал технічної фізики), VAT (value - added tax) - ПДВ (податок на додану вартість), IMF (International Monetary Fund) – МВФ (міжнародний валютний фонд);

8) вирази (за звичай подаються курсивом) та абревіатури, запозичені з латині, є особливо популярними у науковому писемному мовленні і тому вимагають особливої уваги і вивчення: *a priori, de facto, in vitro, ego, per diem, post factum, A.D., e.g., etc., i.e., P.S., N.B., p.m., vs.*;

9) Полісемія, викликана вживанням загальноновживаних слів у термінологічному значенні: bus (автобус / інформаційний канал), menu (меню ресторану / меню дисплея), beam (промінь / курс (тех.)), crane (журавель / підймальний кран), bank (банк / берег), що викликають труднощі перекладу і розуміння.

10) мовні кліше, які найчастотніше зустрічаються в науковому стилі: метою статті є вивчення... (*the purpose of the article lies in...*), у статті детально розглядається... (*the article provides a detailed overview...*), стаття присвячена ... (*the article is devoted to...*), слід звернути увагу... (*the attention should be focused...*), саме тому... (*for this reason...*). В академічній, як і в будь-якій іншій, комунікації таким мовним одиницям належить роль засобів стандартизації на уніфікації структури тексту наукового жанру.

Граматичні труднощі наукового писемного мовлення зумовлені наявністю в наукових текстах граматичних конструкцій, які не мають еквівалентів в українській мові або частково ізоморфні з рідною мовою; а також зумовлені міжстильовим взаємозмішанням. Конкретизуємо найважливіші граматичні явища, які викликають труднощі у написанні наукових праць:

1) словотвір:

- префікси – *con-, cor-, col-, co-, de-, im-, in-, il-, de-, re-* вважаються одними з найбільш вживаних у формуванні дієслів академічного спілкування (*contradict, constitute, correspond, contain, decrease, illustrate, imply, include, involve, reflect, represent, result*);

- суфікси *-ist* (analyst), *-ant* (assistant), *-ent* (component), *-ar* (scholar), *-or* (bachelor). Слід наголосити, що суфікси *-er* (developer, interviewer) та *-ee* (employee, interviewee) у творенні іменника мають дещо відмінні значення, адже відповідають різним смисловим наповненням. Так, суфікс *-ee* бере

участь у творенні іменників, що означають отримання дії, в той час як суфікс -er матиме справу з іменниками дещо іншими за значенням. Напр. employee (робітник) та employer (роботодавець). Суфікси, що мають значення множинних абстрактних понять: -ism (americanism), -ness (irrelativeness), -tion (contribution), -sion (suspension), -dom (officialdom), -hood (falsehood), -ment (contentment), -ity (popularity) та ін. Особливої уваги заслуговують гендерні суфікси, що відносяться до засобів вираження категорії статі в англійській мові: ч.р. -er/-or (reader/divisor), ж.р. -ess (editress) та ч.р. -o (hero), ж.р. -ine (medicine), в той час як в українській мові роди виражаються зміною форми слова чи закінченням;

2) похідні слова утворюють словотворчі типи, групи різнокореневих слів однієї частини мови, зв'язаних між собою спільним значенням і спільними суфіксами та префіксами, як наприклад: value - *valuable, evaluate, evaluation*; express – *expressive, expression, expressible*; reduce – *reduction, reducible, irreducible* та багато інших.

3) особливості додавання закінчень: -s (article-articles, stay-stays, safe-safes, wife-wives), -ed (carry-carried), -ing (write-writing), -er/-est (large-larger-largest) та подвоєння приголосних (split-splitting, add-adding);

4) іменник та особливості його вживання:

- невідповідність однини та множини іменника в обох мовах: напр., фінанси (finance), засіб/ресурс (means), математика (mathematics), оптика (optics), люди (people);

- тенденція вживати запозичення зі збереженням оригінального способу утворення множини особливо популярна у сфері технічного спілкування: analysis/analyses, axis/axes, thesis/theses, medium/media, nucleus/nuclei, phenomenon/phenomena, radius/radii, datum/data, formula/formulae, index/indices;

- категорія відмінку у англійській мові виражається двома способами: за допомогою прийменника *of* (Common Case / Загальний відмінок): angle of reflection, branch of mathematics, units of *measurement, properties of numbers* та родового відмінку (Possessive Case / Присвійний відмінок), особливістю творення якого є додавання апострофа до, так званого, власника: Newton's laws - закони Ньютона, the Earth's axis - земна вісь, eight hours' experiment - восьмигодинний експеримент або ж перетворення одного з іменників на прикметник: set theory - теорія множин, information technology – інформаційні технології, light speed - швидкість світла. В українській мові присвійному відмінку відповідає родовий відмінок.

5) наявність і особливості вживання артикля: - категорії означеності, вживання означеного артикля - *the* - (іменник в однині чи множині, відомий задалегідь або з контексту, являється типом механізму чи винаходом, єдиний у своєму роді, означає клас предметів, національність, належить до сталих виразів, з найвищим ступенем порівняння прикметника або числівника напр.: When was the telephone invented?, The Earth goes around the Sun., The vegetarians call on doctors to seek veg drugs., at the same time, the latest experiment) і неозначеності, вживання неозначеного артикля - *a/an*

- (іменник в однині, невідомий раніше чи з контексту, означає одиниці часу, ваги, відстані, у значенні будь-який, всякий, один, у сталих виразах напр.: An improper fraction is equal to or more than one., an hour passed, as a result), а також відсутність артикля: якщо перед словами method, theory, effect, device тощо вжито власну назву в родовому відмінку, то артикль не вживається: Seitz's hypothesis, Whipple's model; якщо власна назва вжита в загальному відмінку, то вживається особовий артикль the Hall effect, the Boltzman factor; з іменником, що означає частину цілого: a molecule of hydrogen. Частотніше вживання означеного артикля –the-, ніж неозначеного, обумовлено більшою кількістю власних назв та абстрактних іменників.

6) система часів і їх належне трактування та застосування в науковому стилі англійської мови є одним із надважливих завдань, що стоять перед студентами у процесі написання наукових текстів. Особливостями мовного оформлення наукових текстів на граматичному рівні є вживання таких часових форм дієслів: the Present Simple Active and Passive, the Past Simple Active and Passive, the Future Simple Active and Passive; the Present Perfect Active: - *the article has revealed the problem...*, - *the project work is dedicated to a widely spread problem of...*, - *the Chapter I includes...*, - *the problem was viewed in the context of...*, - *the investigation will undoubtedly contribute to.*

7) особливості вживання пасивних конструкцій з метою емпатичного виділення важливих моментів повідомлення інформації в наукових текстах, де здебільшого розставляються акценти на суб'єкт дії : *It + passive + that clause (безособова конструкція)*: It is shown that the spin-wave distance in crystals is nonadditive; *subject (person) + passive+ to-infinitive (особова конструкція)*: *Light is known to travel* at a constant speed; -The temperature of cargo was measured in almost 50 per cent of the tanks and samples were taken and sent to the lab for analysis. Після дієслів зі значенням «дозволяти, давати можливість» вживаються інфінітиви в пасивному стані: *The method allows (permits / enables) high temperatures to be measured.*

8) вживання конструкцій by+Gerund (+Noun), by+Noun (+of Noun), які в українській мові за звичай відповідають дієприслівниковим зворотам: *We obtained the value by comparing the data / by the comparison of the data;*

9) вживання конструкції іменник (за звичай purpose, aim, object, task) + be + to-infinitive: *The aim (object, purpose, task) of the study is to determine...*;

10) вживання конструкцій be designed + to-infinitive (+ Noun), be intended for + Gerund (+ Noun), for + Noun (+ of Noun) для вираження мети: *The study was intended to establish temperature dependence / for the establishment of temperature dependence;*

11) вживання герундіальних конструкцій in (some field), to-infinitive, for + Noun/Gerund, in + Gerund, when + Participle I, if... serve + to Infinitive, serve as + Noun для вираження призначення: *The method is used (finds use) in the studies on electric discharges; The device serves as an accelerator;*

12) вживання конструкцій be + to-infinitive, consist in + Gerund/Noun, involve + Gerund/Noun для опису суті методу, теорії, задачі: *The method is*

to measure scattering intensity (consists in measuring / in the measurement of, involves measuring / the measurement of scattering intensity);

13) Категорія модальності в наукових текстах проявляється у ставленні автора до фактів, явищ, процесів, що повідомляються (суб'єктивне модальне значення) за допомогою структур - MV + bare inf./ be Ving/ have Ved у первинному та вторинному значеннях: - *All fractions may be classified as common and decimal; -the sum should always be reduced to the lowest terms; - the article can be summarized in several sentences; - the new theory must have been already discussed;*

14) заміна означальних підрядних речень прикметниками в постпозиції: *the samples sent, the category defined, the set considered, the value measured, the data reported;*

15) вживання сполучників thereby (в значенні - *by that means; as a result of that*), *therewith* (в значенні – *with that; soon or immediately after that*), *hereby* (в значенні - *by means of or as a result of this*), які в художньому стилі стали архаїзмами; а також сполучників для вираження протилежної думки чи суперечливих тверджень стосовно проблеми – *yet, however, nevertheless, instead, in spite of that;*

16) дієслова, що описують процеси, неабияк популярні у текстах наукового характеру, оскільки акцентування уваги над здійсненням наукових пошуків, демонструванням отриманих результатів та висловлення наукових ідей є надзвичайно важливим аспектом наукового писемного мовлення: *to investigate, to involve, to provide, to figure, to highlight, to define, to suggest, to refer;*

17) препозитивні означальні групи: (*hydrogen-ion-potential recorders, anti-aircraft fire-control systems, radio range finder remote control switch, superpower system, state-of-the-art technology*);

18) ідентичні форми дієслова та іменника: *cause, v – cause concern, cause inconvenience; cause, n – a common cause, a cause for concern; practice, v – practice an individual approach; practice, n – common practice, put into practice;*

19) прикметникам та прислівникам належать когезійна, класифікуюча та оціночна ролі в академічному дискурсі оскільки іменники в такий спосіб можна пристосувати до будь-якого потрібного контексту: *concept (new-innovative), decision (difficult-complex), recommendation, development (positive/negative/radical/creative/fantastic), theory (clear-transparent)* [9].

20) для англійської мови характерною є наявність значної кількості складених прийменників, особливою проблемою використання яких є, власне, наявність їхньої дво- і трикомпонентної структури: *according to (in accordance with), because of (as a result), except for (with the exception of), with (by means of), if / unless (in case of / providing that), due to (in light of);*

21) вживання займенників one / it / they та конструкцій *there is/are* у функції підмета, які за значенням відповідають безособовим реченням української мови (*one must admit, new facts and old ones, it doesn't matter, it's no use, they say, this is it, it is said, it is known, it is necessary to, there is little or*

no difference between, there is nothing more to say), використання граматичних конструкцій, які властиві розмовному стилю мовлення: переважання дієслівних конструкцій над іменними (*be going to + verb, used to+ verb, would to+ verb*), вживання речень з особовими займенниками, які вказують на присутність автора, а не на об'єктивний виклад (*we have analysed ...*), еліптичні конструкції (*Light travels fast and sound does too*), замовчування (апосіопеза) (*I was just about to prove it... when suddenly*), наявність питальних (*Does this really mean that...?*), окличних речень (*I can't figure this out!*), риторичних (і розділових) питань (*Who knows...?, Why should...?, ...is not it?*) тощо також належать до особливих труднощів продукування наукового тексту.

На нашу думку, до даного списку варто додати і труднощі жанрово-стилістичного характеру. Майбутні фахівці не повинні недооцінювати значення цих особливостей, а також вміти писати письмові тексти відповідно до структурних вимог.

Висновки. На основі результатів дослідження, можна зробити висновок про те, які саме труднощі є актуальними в навчанні написання наукових праць студентами магістрантами. Отже, навчання наукового писемного мовлення має предметні, логіко-формальні та мовні труднощі, які спричинені 1) відсутністю або недостатньою сформованістю певних знань та умінь, 2) інтерферуючим впливом рідної мови, 3) міжстильовим взаємозмішанням.

Вивчення вимог до студентів магістратури в опануванні наукового писемного мовлення дало змогу з'ясувати, що професійна діяльність потребує реалізації інтегрованих загальних і комплексних професійних умінь. Встановлено, що професійні цінності та аналітичне мислення дозволяє студентам подолати професійні труднощі, застосовуючи водночас і лінгвістичні, і структурні засоби відповідно до ситуації.

Доходимо висновку, що комунікативною функцією наукового повідомлення є функція обміну науковою інформацією. Пошук, виявлення і осмислення оптимальної композиційно-змістової організації наукової статті є комунікативними завданнями, які повинні бути вирішеними магістрантами у процесі продукування текстів академічного стилю.

Перспективи подальших досліджень. Здійснений нами аналіз основних труднощів у процесі навчання професійно орієнтованого писемного мовлення не вичерпує усіх аспектів цієї важливої проблеми. Безперечно, врахування таких труднощів дозволить створити ефективну систему технологій формування компетентності фахівця природничого профілю у науковому писемному мовленні, що, власне, ми і вивчатимемо у наших подальших дослідженнях.

Список використаних джерел

1. Бондарев М. Г. Формирование лингвистической компетенции в процессе обучения профессионально ориентированному чтению с помощью компьютерной программы / М. Г. Бондарев // Известия Российского

- государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – №82 (2). – 2008. – С. 12-18.
2. Ильин М. С. Основы теории упражнений по иностранному языку / М. С. Ильин // [под ред. проф. В. С. Цетлин]. – М. : Педагогика, 1975. – 151 с.
 3. Каплич Л. В. Начало обучения продуктивной письменной речи в лингвистическом вузе: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Каплич Лариса Викторовна. – М., 1996. – 232 с.
 4. Козаченко О. М. Методика подолання лексичної інтерференції в польському мовленні студентів філологічних факультетів вищих закладів освіти України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання польської мови» / О. М. Козаченко. – К., 2000.–16 с.
 5. Свалова Е. В. Типология трудностей обучения иностранному языку учащихся средней общеобразовательной школы / Е. В. Свалова // Педагогическое образование в России. – №10. – 2014. – С. 120-124.
 6. Теоретические основы методики обучения иностранным языкам в средней школе. [Под ред. А. Д. Климентенко, А. А. Миролубова]. – М. : Педагогика, 1981. – 455 с.
 7. Удовіченко Г.М. Формування предметних компетентностей студентів філологічних спеціальностей у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: автореф. дис ... канд. пед. наук / Г. М. Удовіченко. – Кривий Ріг, 2012. – 20 с.
 8. Шамрай Е.В. Трудности оперирования речевыми клише в экспрессивной устной речи / Шамрай Е.В., Острова О.В. // Вестник Харьковского национального автомобильно-дорожного университета. – №37. – 2007. Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/trudnosti-operirovaniya-rechevymi-klishe-v-ekspressivnoy-ustnoy-rechi>.
 9. Hinkel E. Teaching Academic ESL writing: practical techniques in vocabulary and grammar / E. Hinkel. 360p.
 10. Pearson S. Teaching Technical Writing to the Foreign-Born Professional in Industry / Sheryl Pearson // TESOL Quarterly. – 1983. – Vol 17, № 3. – P. 383 - 399.
 11. Schiffrin D. Discourse markers / D. Schiffrin. – Cambridge: Cambridge University Press. 1987. – P. 318.
 12. Selinker L. On the use of informants in discourse analysis and “language for specialized purposes” / Larry Selinker. // International Review of Applied Linguistics in Language Teaching. – 1979. – Vol. XVII , № 3. – P. 189 – 215.

Отримано 20.05.2015 р.